

Урок природознавства у 1 класі
Бережливе ставлення до природи.
Правила поведінки в природі

Мета: Вчити учнів бережливого ставлення до природи; ознайомити з правилами поведінки в ній; підвести їх до усвідомлення необхідності зберігати; примножувати природні багатства; розвивати пізнавальний інтерес, спостережливість, логічне мислення; формувати відчуття особистої відповідальності за збереження об'єктів природи; виховувати бажання захищати й оберігати природу.

Обладнання: плакат «Правила поведінки в природі», ілюстрації із зображенням об'єктів рослинного і тваринного світу, охоронних знаків, ілюстрації і малюнки із зображенням джерел забруднення природи (автомобілі, теплові електростанції, підприємства, ферми, кар'єри, сміттєзвалища, вирубування лісу тощо), зображення заходів охорони навколишнього середовища (очисні споруди, фільтри та труби, висаджування лісу тощо), презентація «Правила поведінки в лісі», відеоролик «Не рубайте ліс!», підручник «Природознавство» Т. Гільберт, 1 клас, с.28-29; зошит з природознавства Т. Гільберт, 1 клас, с. 17-18.

Тип уроку: Урок засвоєння навичок й умінь

Методи, прийоми та форми роботи: за ступенем взаємодії вчителя та учнів – бесіда; за рівнем пізнавальної активності учнів – пояснювально-ілюстративний, проблемний; за джерелом інформації – словесні, наочні, практичні методи; прийом зосередження уваги; інтерактивні методи: «Мікрофон», «Мозковий штурм», робота в парах.

Освітні галузі: природнича, мовно-літературна, соціально-збережувальна.

**Я зірвав квітку – і вона загинула, я спіймав метелика –
і він помер у мене на долоні.
І тоді я зрозумів, що торкнутися краси можна тільки серцем.
П. Гвездослав**

Хід уроку

I. Організація класу до уроку.

Сядьте зручно, посміхніться,
і на мене подивіться.
Зробимо в науку крок,
починаємо урок.

II. Актуалізація опорних знань і практичного досвіду учнів.

1. Слово вчителя.

Сьогодні я пропоную вам здійснити цікаву мандрівку у світ природи. А в будь-яку мандрівку варто відправлятися у гарному настрої. Тому: усміхніться мені, усміхніться один одному, щоб урок пройшов у теплій, дружній атмосфері, бо хороший настрій – запорука хорошого результату роботи.

Створення позитивного настрою (релаксаційний ролик 45 с, під час якого вчитель читає вірш). Поглянь, дитино, все довкола так щиро посміхається тобі:

і сонце, й небо, ліс і поле ...
Ти теж у відповідь їм посміхнись,
ти привітайся з днем чудовим,
з деревами, пташками і небом голубим,
і знай: усе це є природа,
її люби, примножуй, бережи!

2. Спостереження за змінами в природі.

- Довго – довго, цілу весну і літо, творила Матінка Земля. Коли вона втомилася від важкої праці, тихими безмовними кроками підступила до неї осінь. У пишній холодний танок звела вона останні фарби Землі, які яскраво й полум'яно горять кілька останніх тижнів.

- Які спостереження за днем сьогоднішнім ви можете повідомити? (Спостереження за станом неба, опадами, вітром. Запис результатів у зошит).

III. Мотивація навчальної діяльності школярів.

3. Інтерактивний прийом «Мікрофон».

✓ Що таке природа? (Сонце, небо, хмари, дерева, птахи, річки, моря, дощ, грім, райдуга, вода, яку ми п'ємо, повітря, яким ми дихаємо, звірі, люди.)

✓ Якою буває природа? (Жива і нежива.)

✓ Що належить до живої природи? (Люди, рослини і тварини.)

✓ Що належить до неживої природи? (Сонце, місяць, зорі, вода, повітря, каміння, пісок, глина, ґрунт, що є необхідною умовою для життя рослин і багатьох тварин.)

✓ Як пов'язані жива і нежива природа? (Жива природа не може існувати без неживої, але жива природа впливає на неживу.)

✓ А що потрібно для життя людини? (Повітря, вода, їжа, тепло.)

✓ А чи могла б жити без природи людина? (Ні. Доводять свою думку.)

IV. Повідомлення теми, мети, завдань уроку.

- Сьогодні на уроці ми поговоримо про бережливе ставлення людини до природи. Ознайомимось із правилами поведінки в ній.

- Що ви очікуєте від сьогоднішнього уроку?

- Чому природу потрібно любити й оберігати?

- Як ви відпочиваєте з батьками у лісі, біля річки?

V. Вивчення нового матеріалу.

4. Розповідь учителя

- Все, що оточує нас і не зроблено руками людей – природа. Природа дає все необхідне для життя людини: їжу, воду, повітря. Вона є джерелом натхнення для художників, письменників, композиторів. Недарма природу називають ненькою. Всі ми – діти природи, та не всі однаково добрі до неї. Природа потребує постійної уваги, турботи, охорони. Ми повинні берегти природу, охороняти її багатства.

На землі, у домі вселюдському –
протиріч і негараздів тьма.

Будьте, люди, обережні в ньому!

Іншої домівки в нас нема!

Земля не належить нам. Це ми належимо їй!

І пташка, і метелик, і людина

сплелися у вінок. Ім'я йому – життя.

Одна у них Земля, одна родина,
і вічність в них одна, і небуття.

- Земля – наш дім. Можливо, це єдина планета, на якій існує життя у Всесвіті. Хіба не заслуговує вона нашої любові? Але ми маємо значну кількість свідчень про те, що людина не є бережливим господарем. Змінилось щось в одному місці – відгукнулось в іншому. Вирубали ліс – обміліла ріка, осушили болото – зникли деякі види рослин і тварин у цьому місці. Але буває й так, що замість радості спілкування з природою відчуваєш гіркоту й образу. Наприклад, коли бачиш сміттєзвалища, або кар'єр, що став величезною раною на поверхні землі.

5. *Створення проблемної ситуації.* (Відеоролик «Не рубайте ліс!»)

о Чи схвилювало вас побачене?

о Що саме? (Інтерактивна вправа «Мозковий штурм»). (Обговорення: ліс є домівкою багатьом тваринам і рослинам. Багато рослин і тварин загинуло, багато залишилось без домівки (в даному випадку зайчик), звертаю увагу на те, що в лісі потрібно зрізувати лише окремі дерева, деревина яких піде на виготовлення паперу для газет: хворі, або ті, що заважають росту іншим, а не цілі ділянки, як у побаченому). Наша держава приділяє охороні природи багато уваги. Заводи та фабрики переобладнують так, щоб вони не забруднювали повітря, воду та ґрунт. Для збереження куточків недоторканої природи створено заповідники і заказники.

VI. Вивчення нового матеріалу.

6. *Слухання та обговорення вірша П.Ситниченка.*

Вмійте природу любити.

Вам у походи ходити.

Цвіту не вирви задаром,

і мандрувать, любі діти,

гілки не втни для забави.

Вмійте ж природу любити,

оберігайте повсюди.

Кожній стеблинці радіти.

Шлях і стежиночку в гаї,

в полі, у лузі, над яром –

все те окрасою буде.

Квіти, дерева і трави ...

Нашого краю.

- До чого закликає автор вірша?

- Як потрібно бережливо ставитись до природи?

VII. Первинне застосування набутих знань.

7. *Робота з підручником.*

1. Бесіда з використанням ілюстрацій.

* Розгляньте перший малюнок. Що роблять хлопчик і дівчинка?
(Садять дерево.)

* Чи можна сказати, що діти бережливо ставляться до природи? (Так.)

* Розгляньте другий малюнок. Що робить дівчинка? (Зриває квіти.)

- * Чи потрібно зривати так багато квітів? (Ні.)
- * Чому? (Діти висловлюють свої міркування.)
- * Чи можна сказати, що дівчинка бережливо ставиться до природи? (Ні.)
- * Що ви порадите дівчинці? (Діти дають поради.)
- * Розгляньте третій малюнок і скажіть, кого ви бачите? (Хлопчика і дівчинку.)
- * Хто сидить на дереві? (Пташки.)
- * Що робить дівчинка? (Годує пташок.)
- * А хлопчик? (Цілиться з рогатки у пташку.)
- * Чию поведінку ви засуджуєте? (Хлопчикову.)
- * Кого похвалите? (Дівчинку.)
- * З кого будете брати приклад? (З дівчинки.)

8. *Робота в парах.*

- Разом із сусідом по парті подумайте, що ви скажете хлопчикові, який цілиться у пташку?

- А що – дівчинці, яка нарвала оберемок квітів?

9. *Бесіда-ознайомлення із правилами поведінки у природі з використанням малюнків та підручника.*

- Ходи стежками, щоб не витоптувати рослини.
- Хто з вас дотримується цього правила в лісі, на луках, у полі?
- Не ламай гілок дерев і не рви багато квітів для букета.
- Діти, це правило розкажіть своїм молодшим братикам і сестричками. Завжди його дотримуйтесь самі.
- У лісі, парку, на луці не кричи, щоб не налякати диких тварин. Особливо тихо потрібно поводитись у лісі, парку, на луці навесні, коли птахи висиджують пташенят.
- Не руйнуй пташиних гнізд, не бери до рук пташині яйця. Цим ти можеш відлякати птахів від їхніх домівок.

- Діти, уявіть собі на хвилинку, що недобра людина зруйнувала пташине гніздо. Де ж тоді жити пташиній сім'ї? А якщо відлякати пташку від її домівки, коли вона висиджує малят, тоді охолонуть яйця і з них не вилупляться пташенята.

- Будьте друзями природі й завжди дотримуйтесь цих правил, які ми вивчили сьогодні на уроці.

VIII. Застосування учнями знань і дій у стандартних умовах з метою засвоєння навичок.

10. *Робота із зошитом.*

- Хто піклується про природу, а хто ні? (Замалювати кружечки: правильну відповідь зеленим кольором, а неправильну – червоним.)

- Які добрі справи ти робиш для збереження і примноження природних багатств? (Поміркувати.)

11. *Створення проблемної ситуації:*

Василько пішов із друзями у ліс. Раптом він побачив, що з куща вилетіла маленька сіра пташечка. Хлопчик тихенько підійшов до кущика, розвів руками гілки і побачив гніздечко. У ньому лежали яєчка. Раптом Василько згадав ...

- Що згадав Василько?
- Якої помилки хлопчик припустився вже?

12. *Гра «Вчимося любити природу».*

Учитель промовляє фразу, а учні повинні сказати, любить чи не любить природу людина, про яку йдеться і чому.

- ☐ Людина вийшла з лісу з букетом конвалій.
- ☐ Людина саджає біля будинку дерева.
- ☐ Людина кинула недопалок на землю.
- ☐ Директор заводу встановив очисні фільтри та труб
- ☐ Водій миє машину на березі ріки.
- ☐ Дівчинка кинула обгортку від морозива у сміттєвий кошик.
- ☐ Діти вішають на дерева шпаківні.
- ☐ Після відпочинку в лісі люди зібрали і закопали сміття.
- ☐ Хлопчик б'є пляшки.

(Учні обговорюють зміст плакатів «Бережіть природу!». Обирається найкраща ідея.)

ІХ. Творчий перенос знань і навичок у нові або змінені умови з метою формування вмінь.

13. *Завдання «Виконай з дорослими».*

- ★ Разом з дорослими посади дерево.
- ★ Змайструй годівничку, щоб підгодовувати взимку птахів. (Додаток В)

14. *Перегляд презентації «Правила поведінки в лісі».*

Не руйнуй пташині гнізда, мурашники, не забирай з лісу додому тварин, не ображай комах, не зривай рідкісні квіти, не лови метеликів, не шуми в лісі, не розпалюй багаття без дорослих, не залишай сміття, не псуй дерева, не виривай рослини з корінням, не псуй неїстівні гриби, не ображай змій.

Х. Підсумки уроку.

Рефлексивно – оцінювальний етап.

- Чи справдилися ваші очікування від уроку?
- Які знання ви здобули?
- Що було для вас складним, а що далось легко?
- Які знання ви можете використовувати в повсякденному житті?
- Що було цікавим, що вразило?
- Що для вас виявилось найважливішим?
- Давайте оцінимо нашу роботу. Яких нових знань ви набули сьогодні?

- Уявити людину поза природою неможливо. Повітря, вода, спів птахів, аромат луків, шелест листя – все це щедро дарує нам природа, а натомість просить лише дбайливого, доброго ставлення. На жаль, ані рослини,

ані тварини не можуть говорити. А якщо б змогли? Щоб вони нам сказали?
«Давайте жити так, щоб наша Земля була щедрою і прекрасною, щоб на ній
дзвінко дзюрчали чисті струмки, дзвеніли голоси птахів, цвіли дивовижні
квіти!»

Усіх людей ми закликаєм:
нащадкам збережіть природу,
її степи, ліси, джерельну воду,
дерева не рубайте, не вбивайте звіра,
і у природи буде хай довіра,
що не заподієте ви зла їй
своїй колисці, матері своїй.